

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken Ski Arbeidskirke 25 år - 24.11.2013

Joh 9,39-41

Radiogudstjeneste NRK

Mennesket i kamp mot ødeleggelsen

Været er menneskets beste venn og verste fiende. Slik har det alltid vært. Den gamle bønningen om godt og tjenlig vær har for mange generasjoner vært en bønn om liv og velferd fremfor nød og død.

De siste to ukene har bildene og beretningene fra Filippinene vist oss de forferdelige ødeleggelsene dårlig vær fører til. Naturens ødeleggelseskrefter utfoldet seg for deres og våre øyne med en hittil ukjent styrke. Kanskje vil tyfonen Haifan på Filippinene i november 2013 bli symbolet på ekstremværets start som skulle vise seg å bli det 21. århundrets kjennetegn.

I salmen etter prekenen setter vi ord på manges opplevelse ved å synge Gerd Grønvold Saues bønn:

«Herre, rekk ut din allmechtige hånd, du kan gi fremtid og håp! Jordskjelv og kaos, orkaner og flom, kloden er såret, den feller sin dom. Herre forbarm deg! Kyrie Eleison».

Mens menneskene på Filippinene har kjempet med ekstremværets konsekvenser, har verdens ledere sittet i Warsawa i de årlige klimaforhandlingene. De forhandler om hvordan vi som menneskehet skal endre vår adferd slik at det kommende ekstremværet blir svekket. Særlig vanskelig er forhandlingene om hvem som skal betale for nødvendige omstillinger og gjenoppbygging etter katastrofene. I går ble møtet avsluttet. Enda en gang ble en enig om alt for lite.

Vi vet nå at dårlig vær ikke bare er dårlig vær. Fra før vet vi at når tørke – dårlig vær - blir hungerskatastrofe, skyldes det dårlig og ofte undertrykkende makthavere lokalt, nasjonalt og globalt. Men nå vet vi at også selve været er sterkt preget av menneskers adferd, vår adferd. Vi vet at vi, og særlig oss i de rikeste landene, bidrar til å endre klimaet slik at

ekstremværet vil prege hele jordas befolkning i dette århundre dersom vi ikke endrer kurs radikalt. Allikevel klarer vi ikke som globalt menneskelig fellesskap å bli enige om en ny klimapolitikk som vil bety liv og velferd i stedet for nød og død for hundrevis av millioner mennesker.

Dommen over fordervskreftene

I dag er det siste søndag i kirkeåret. Kirken har gitt oss dagen som en nyttårsaften slik at vi kan tenke gjennom livene våre før et nytt kirkeår begynner neste søndag. Ulikt dyrene og alle andre skapninger og naturfenomener har Gud gitt oss kapasitet til å reflektere over oss selv og våre liv. Det er vårt adelsmerke som menneske at vi er ansvarlig for hvordan vi ordner samfunnet og livene våre. Vårt ansvar for dårlig vær må være en del av denne selvransakelse. Så mye skylder vi de menneskene som kjemper med ekstremværets konsekvenser. Da treffer Jens Bjørneboe oss i diktet Mea Maxima Culpa på denne regnskapsdagen, domssøndagen:

«Jeg vet ikke hvor jeg har hørt det sist:

«Hvem er et menneske og ikke skyldbepist?»

Hvem er et menneske, som ikke vet

at han bør frykte all rettferdighet?»

På Jesu tid var det vanlig å gi Gud ansvaret når mennesker ble rammet av ødeleggelse og død. Var en født blind, var tidens konvensjonelle visdom at den blinde bar forfedrenes og formødrenes skyld i sine blinde øyne. Ordene vi hørte under evangelielesningen avslutter fortellingen om Jesus som helbreder en blindfødt i protest mot påstanden om at den blindfødte og alle andre sårede og undertrykte mennesker bærer Guds rettferdige straff. I stedet retter han søkelyset mot dem som med makt og myndighet lar andre mennesker kjempe alene mot utestengelse, fattigdom og nød.

Jesu misjon i verden formulerte han i en annen synagoge ved begynnelsen av sitt offentlige virke da han siterte profeten Jesaja:

«Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år fra Herren» (Luk4,18-19).

I helbredelsen av den blindfødte konkretiserte han denne misjonen og viste at han kjemper for å overvinne alt som holder mennesket fanget. Med guddommelig autoritet viste han at Gud kjemper utrettelig mot alt som ødelegger Guds skaperverk. Guds kjærlighet vil ingen menneskers nød og død. Derfor holder Gud dom over alt og alle som bekjemper livets Gud ved å ødelegge og undertrykke mennesker slik at de lever i fortvilelse eller nød eller fattigdom.

Kristus er kongen

Gud er begynnelsen og opphavet til alt liv, all kjærlighet, all livskraft. Jesu helbredelser gir tegn på at Gud ikke har forlatt verden, men kjemper og lever med oss i vår strid. I Jesu oppstandelse viser Gud oss at livet seier også har et navn: Jesus Kristus. Slik gir Gud håpsteget til alle sårede. Vi gis håpsbilder som gir tillit til at Jesus er med oss alle dager inntil verdens ende. De gir næring til håpet om at Jesus en dag vil komme tilbake til oss og tillintetgjøre alle makter, myndigheter og krefter i oss og rundt oss som holder oss fanget, blindet og undertrykket. En dag vil Jesus opptre som den ideelle konge slik salmisten i Det gamle testamentets salmebok synger:

«Han skal la de vergeløse i folket få sin rett, han skal berge de fattige. Undertrykkeren skal han knuse».

Det er håp for oss også

De fleste av oss her i kirken og ved radioapparatene vil måtte erkjenne at vi har vår del av menneskehetens svik mot de som er vergeløse i møte med ekstremvær, fattigdom og nød. Bjørneboes ord rammer – og de rammer hardt.

Bjørneboe avslutter sin selvransakelse ved å holde oss fast i vår skyld og med et Kyrie:

I våre hjerter der er loven lagt,
og hver en tøddel av den står ved makt.
Alt står som onde bilder fra en rus:
Av jorden har vi gjort et slakterhus!

Akk, vi må bøye oss i skam og si:
Rettferdigheten, Gud, dén frykter vi!
Hvem er et menneske som ikke vet:
Vi trenger nåde og barmhjertighet.

Dåpen er håpets forankring

Bjørneboe har rett i at vi ikke tåler at Gud behandler oss med rettferdighet.

Men kirkens budskap til deg og meg er at Gud velger livet for oss. Gud gir oss den nåde og barmhjertighet vi trenger fordi Gud er livets opphav og fullender. Gud vil ikke slippe oss.

Fortellingen om den blindfødte ble i den gamle kirke lest når mennesker ble båret til dåp. Fortellingen viser hvordan Jesus i dåpen inviterer oss alle til å følge ham inn i hans kamp og seier til helbredelse for oss alle. Dåpen gir oss den håndfaste begivenheten i våre liv som vi trenger for å ha tillit til at Gud besvarer vårt Kyrie Eleison – Herre, forbarme deg – med nåde og barmhjertighet.

I denne kirkens 25 år har mer enn 1500 barn fått erfare Jesu kamp med, og dom over, død og ødeleggelse. Mer enn hundretusen mennesker har i dette rommet mottatt Jesu legeme og blod som han ga til soning for alle våre synder. De er blitt deltagere i Jesu og livets seier ved å bli døpt og mottatt nettopp her hvor jord og himmel møtes.

Så sendes vi alle ut i livets tjeneste for mennesker i vår tid og vår generasjon som erfarer ødeleggelse og død. Enn så lenge er vi Guds hender og føtter i kampen for mennesket og naturen, på Filippinene og i politiske forhandlinger, og i alle møtene våre med mennesker som trenger vår ledsagelse i sin kamp. Slik lever vi dåpens liv, hver på vårt sted mens vi ser fram mot Guds fremtid.

På veien dit kan vi derfor med frimodighet bekjenne vår hellige tro som barna ble døpt i og bekrefte at også vi vil være med og leve dåpens liv i møte med urett og ødeleggelse:

Den apostoliske trosbekjennelse.